

Buổi thuyết trình với chủ đề “Hiến pháp Tây Ban Nha”

Ngày 06/9/2022, Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN) đã tổ chức buổi thuyết trình với chủ đề “Hiến pháp Tây Ban Nha” do GS. Miguel Jose Arjona Sánchez, Trường Luật, Đại học Granada, Tây Ban Nha là diễn giả chính.

Tham dự buổi thuyết trình có GS. Miguel Jose Arjona Sánchez, Trường Luật, Đại học Granada, Tây Ban Nha, PGS.TS. Vũ Công Giao, Chủ nhiệm Bộ môn LHP&LHC, PGS.TS. Đặng Minh Tuấn, Phó Chủ nhiệm Bộ môn LHP&LHC và hơn 140 đại biểu tham dự trực tuyến qua phân mềm Zoom Cloud Meetings và gần 20 đại biểu tham dự trực tiếp tại Hội trường là các giảng viên, nghiên cứu sinh, học viên, sinh viên của Khoa và một số cơ sở đào tạo khác.

Trong bài giảng của mình, GS. Sanchez thuyết trình về lịch sử hình thành và chủ nghĩa lập hiến ở Tây Ban Nha. GS cho biết đây là một quá trình chuyển đổi gặp nhiều khó khăn vì những di sản sâu đậm của đế chế Tây Ban Nha hùng mạnh trong quá khứ và những sự tụt hậu về phát triển kinh tế và chủ nghĩa lập hiến lại được du nhập từ bên ngoài (nước Pháp). Thực tế khi đó đòi hỏi Tây Ban Nha phải

đứng trước lựa chọn giữa một số mô hình khác nhau. Dù vậy, Tây Ban Nha vẫn là quốc gia có hiến pháp từ sớm. Bản Hiến pháp đầu tiên năm 1812 là Hiến pháp thứ ba trên thế giới. Bản Hiến pháp đầu tiên cũng vẫn ghi đậm dấu ấn trong kí ức của Nhân dân Tây Ban Nha. Nền Cộng hòa thứ hai được thiết lập theo Hiến pháp 1931 nhưng sớm bị hủy hoại bởi các phe theo chủ nghĩa phát xít. Bản Hiến pháp này cũng chứa đựng một nguyên tắc rất mới về phổ thông đầu phiếu. Sau khi nội chiến kết thúc với chiến thắng của phe phát xít (bởi Đại tướng Franco), một thời gian khá dài đất nước nằm dưới sự quản trị của lãnh đạo độc tài. Hiến pháp 1978 được xây dựng đã chuyển đổi sang mô hình dân chủ. Hiến pháp có vai trò tối cao trong pháp luật quốc gia nhưng thấp hơn luật pháp của Liên minh châu Âu (đây là quy ước chung của các quốc gia thành viên EU). Tây Ban Nha duy trì hình thức nhà nước quân chủ hợp hiến, tuân thủ nguyên tắc pháp quyền, thúc đẩy dân chủ và công lí. Quyền lực theo lãnh thổ được chia sẻ giữa chính quyền trung ương và các địa phương tự trị (17 địa phương tự trị và 02 khu vực tự trị thuộc châu Phi). Các khu vực tự trị có thẩm quyền liên quan đến giáo dục, y tế, có nghị viện và cơ quan hành pháp nhưng không có cơ quan tòa án riêng. Cấu trúc quyền lực chia thành 4 cấp (trung ương, khu tự trị, tỉnh và thành phố, hai cấp đầu tiên có quyền lực chính trị còn 2 cấp sau thì không).

Theo Hiến pháp hiện hành, cơ quan lập pháp trung ương được chia thành hai Viện với thẩm quyền chủ yếu là lập pháp, thông qua ngân sách và kiểm soát hành

pháp. Bộ máy hành pháp đứng đầu là Thủ tướng - người có thẩm quyền lựa chọn các thành viên Nội các. Quyền tư pháp nằm trong tay cơ quan tòa án, các thẩm phán không chỉ có thẩm quyền xét xử mà còn có thẩm phán điều tra. Tòa án Hiến pháp không được xếp vào hệ thống cơ quan tư pháp dù vẫn thực hiện chức năng tài phán. Nguồn của pháp luật khá giống với các quốc gia châu Âu lục địa.

Sau phần thuyết trình, GS. Sánchez tiếp tục trao đổi với các đại biểu trong phiên thảo luận với nhiều câu hỏi liên quan đến tính ổn định của Hiến pháp Tây Ban Nha trong thế kỉ 19, vai trò của Hiến pháp trong giai đoạn cầm quyền của phe độc tài dẫn dắt bởi Đại tướng Franco, các yếu tố là động lực thúc đẩy tiến trình chuyển đổi dân chủ trong Hiến pháp, so sánh hai bản Hiến pháp năm 1931 và 1978, vai trò của nhà Vua và Hoàng gia trong cơ cấu quyền lực nhà nước,... GS Sánchez đã lần lượt phản hồi đối với các câu hỏi được đại biểu gửi đến. GS cho rằng, Hiến pháp Tây Ban Nha thiếu ổn định trong thế kỉ 19 bởi khi đó nước Pháp đã tấn công Tây Ban Nha và có những khuynh hướng khác nhau để đối phó dẫn đến sự thiếu ổn định. Sau này, Hiến pháp 1931 được xây dựng với định hướng dân chủ hóa và thúc đẩy phát triển nhanh kinh tế nhưng không khả thi vì nguồn lực hạn chế và chế độ độc tài Franco thiếu tôn trọng với Hiến pháp. Đến cuối thập niên 1970, cùng với quá trình dân chủ hóa diễn ra ở châu Âu và trên thế giới, Hiến pháp mới được ban hành bảo đảm tính cân bằng và thiết lập trật tự chính trị an toàn hơn. Vì có nhiều đóng góp trong quá trình chuyển đổi sang nền hiến pháp dân chủ nên nhà Vua và Hoàng gia ở Tây Ban Nha cũng đóng vai trò quan trọng hơn so với mô hình Hoàng gia xa rời chính trị ở Vương quốc Anh.

Trong 2 tiếng, GS. Sanchez đã cung cấp cho các đại biểu tham dự buổi thuyết trình các thông tin về hiến pháp Tây Ban Nha. Tiếp theo, trong ngày 8/9/2022, GS cũng sẽ có phần thuyết trình về « Tác động của tin giả đến quyền con người trong kỷ nguyên Internet ».